

Grumets, el mar és vostre

La Galera torna a fer navegar la seva col·lecció convidant-hi noves veus

Foto: Catorze

Segons el diccionari, un grumet és la "persona generalment jove que, en qualitat d'aprenent de mariner, ajuda la tripulació d'un vaixell en les diverses tasques que es duen a terme a bord". També és el títol de la col·lecció de la Galera (<http://www.lagaleraeditorial.com/>), l'editorial fundada el 1963 per Andreu Dòria, amb què clàssics com *El zoo d'en Pitus* (<https://www.catorze.cat/noticia/11606/zoo/pitus/fenomen/sense/voler>), *En Roc Drapaire*, *La colla dels deu*, *Dídac, Berta i la màquina de lligar boira* i *La història que en Roc Pons no coneixia* van sortir a navegar per alta mar amb la millor companyia del món: la dels petits lectors, per acompanyar-los, precisament, en les diverses tasques que presenta la vida. Mig segle després i a les portes de Sant Jordi, aquells grumets, ara capitans, tornen a port per ser reeditats i seguir vent en popa.

Llibres d'avui per als nens d'avui

El context era advers: "Després de la guerra, el 1939, vam passar 23 anys en què els nostres infants no van tenir accés a llibres ni revistes infantils perquè la situació no ho permetia", explica Joaquim Carbó al Museu d'Història de Catalunya -una metàfora de tot plegat: ens reunim aquí, al costat del mar-. Eren els anys seixanta i, enmig d'aquell franquisme ròneg, hi va haver qui, malgrat

tot i més, va convertir les adversitats en reptes. Que Marta Mata, mestra i responsable de la biblioteca de l'escola Talitha, i Josep Tremoleda, un dels fundadors de Cavall Fort, fossin còmplices del naixement de la Galera, ja diu molt del timó d'aquesta editorial, que des de l'inici va impulsar els premis Folch i Torres i, de pas, l'obra, per exemple, d'uns joves Emili Teixidor i Sebastià Sorribas. "Quan vaig poder escriure per a la mainada, era amb una actitud de respecte al públic que ho havia de llegir", diu Carbó. I què millor podien oferir als infants que uns llibres que, en comptes d'infantilitzar-los, s'adrecessin a ells amb intel·ligència, rigor i alegria?

Rellegir-te, trenta anys després

Veure *La colla dels deu* editada de nou per Carbó és d'aquelles coses impagables "que només te les proporciona una professió que no és professional, perquè normalment has de tenir un altre ofici". Josep Vallverdú, al seu costat, el deu entendre de cap a peus: trenta anys després d'haver-lo escrit i de no haver-lo llegit més, diu que es reserva les nits, al llit, per ser un lector del seu *En Roc en drapaire*. Vallverdú de petit volia ser maquinista, ha fet de professor, traductor i escriptor -durant una pila d'anys treia un llibre a l'any-, i considera que durant temps va ser "un presoner de la literatura juvenil". Però qui era, realment, en Roc? Quan Vallverdú, nascut el 1923 a Lleida, va arribar a Barcelona, li agradava passejar amunt i avall. Eren els anys 40, i hi havia tot de barraques. En una d'elles va veure "un nen que traginava, penosament agafada amb dues mans, una galleda plena d'aigua. Devia tenir deu anys i la devia portar a la seva barraca. Vaig pensar: aquest nen deu tenir una mare, un germanet petit i ha conegut un drapaire i l'ajuda."

Com una criatura

"Quan fa trenta anys que no t'has llegit un llibre teu, n'has fet tants, i han sortit tants personatges i ha passat tantes aventures, que resulta que ets un descobriment, ets un lector novell. Rellegint-lo he disfrutat com una criatura, potser ho soc". Ho confessa Vallverdú i m'agrada creure'm que, als seus 95 anys, segueix sent un nen. Pilarín Bayés, que va il·lustrar el clàssic d'en Sorribas, deixa anar: "Encara em trobo nanos petits que em diuen: estic llegint *El zoo d'en Pitus*. Potser ara hi ha coses que ja no tenen tanta vigència, que són molt diferents, però, en canvi, aquesta història de solidaritat i de contacte amb els animals funciona sigui com sigui".

Reims vells i barques noves

Però avui no fem només un exercici nostàlgic, sinó que rebem nous timons. Perquè si bé aquests llibres resisteixen amablement el pas del temps, és prou oportú que s'hi uneixin més veus: des de Maria Mercè Roca, Jordi Sierra i Fabra i Melcior Comes fins a Roc Casagran, Ester Solé i Anna Manso. Núria Franquet, guanyadora del Folch i Torres del 2018, amb *La Liang dins el quadre* ens presenta "la història d'una nena xinesa que és òrfena i viu a Barcelona. Un dia va amb la seva escola al Museu Nacional i li passa una cosa extraordinària: el quadre de la conquesta de Mallorca, on surt el Rei Jaume I, la xucla. Es veu en un món medieval, convertida en part d'una pintura. Però resulta que les pintures tenen vida i que allà dins viurà aventures". I que també vol fer reflexionar als petits: "Hi ha una història de solidaritat entre uns nens que necessiten ser més ajudats que els altres, perquè les seves circumstàncies vitals -viuen en un país que no és el seu d'origen- fan que hagin de lluitar el doble que els altres."

Sortim i el mar brilla, aquí a tocar. Sembla que sigui a punt perquè aquesta colla de llibres capitanegin, també, els somnis dels nens d'avui.

Foto: Editorial La Galera